

Abstrakt

Pro parlamentní formu vlády je typické, že v ní má hlava státu postavení orgánu *sui genesis*, jehož úlohou je především reprezentovat stát jako celek a být garantem řádného fungování jí předvídaných demokratických procesů v rámci organizace státní moci. Samotná však stojí mimo soutěž politických sil ve státě, není ze své funkce politicky odpovědná a s výjimkou velezrady nebo jiného deliktu obdobné intenzity jí nelze ani stíhat. Obecná působnost v oblasti moci výkonné zas náleží vládě, která politicky odpovídá parlamentu, jehož hlasováním může být vždy dosaženo jejího odstoupení. Tato její odpovědnost se přitom vztahuje i na akty hlavy státu, neboť ty ke své platnosti vyžadují její souhlas ve formě kontrasignace.

Postavení prezidenta republiky v ústavním systému České republiky uvedený obecný rámec přesahuje, neboť jeho pravomoci, jejichž výkon v některých případech dokonce nepodléhá souhlasu vlády nebo jiného ústavního orgánu, mu umožňují aktivnější účast na přijímání politických rozhodnutí. Otázka, zda takovéto postavení je slučitelné s jeho neodpovědností, však zůstává dosud předmětem veřejné diskuse, aniž by na jejím řešení byla obecná shoda. Základním problémem v této souvislosti zůstává samotný vztah prezidenta republiky k vládě, a to konkrétně otázka, zda může při výkonu těch svých pravomocí, na kterých participuje i vláda formou návrhu nebo kontrasignace, nerespektovat její stanovisko z důvodu svého věcného nesouhlasu.

Předmětem této práce je především obecné pojednání o postavení prezidenta republiky v ústavním systému České republiky, místo vyčerpávajícího shrnutí všech současných i historických aspektů tohoto úřadu je však její ambicí poukázat na slabá místa dnešní právní úpravy, jejichž výklad není jednoznačný a umožňuje vznik ústavněprávních sporů. Hlavní pozornost bude přitom věnována právě již výše naznačené otázce rozsahu uvážení prezidenta republiky při výkonu těch jeho pravomocí, na kterých se podílejí vláda nebo jiné ústavní orgány. Práce dochází k závěru, že neodpovědnost prezidenta republiky a kontrasignace jako podmínka platnosti některých jeho rozhodnutí samy o sobě neznamenají, že je prezident republiky vždy povinen respektovat návrh nebo stanovisko vlády.

Práce je členěna do jednotlivých kapitol, jež postupně pojednávají o vzniku a zániku funkce prezidenta republiky, jeho zastupování, významu politické odpovědnosti a institutu kontrasignace, jeho právní odpovědnosti a v závěru jsou rozebrány jeho jednotlivé pravomoci, a to právě z hlediska rozsahu jeho uvážení při jejich výkonu.